

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

XLIII [i. e. XXXIV]. Relatione De Sophia Eivsdem Belæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

RELATIO DE SOPHIA EIVS-
dem Bela.

XLIII.

ED quia BELÆ VNGARICI regis mentio inci-
dit, pauca de filia eius Sophia, quæ in proposito
virginitatis sub sacro velamine inter sacras vir-
gines Admotēsis cœnobij laudabiliter degit, li-
cet à proposito discordent, inferenda sunt, si quos forte
legentium siue audientium posthac lucri facere eius ex-
emplo dominus hac lectione dignetur. Hæc etenim an-
te annos nobiles petita est HEINRICO puero CONRADI
regis TEVTONICORVM filio primogenito, BELA ergo cum
sæpe rogatus adqueuisset hanc illi dare, & nuncij propte-
rea venissent Archiepiscopi & Episcopi aliq; primates de
regno ALEMANNIÆ, vt iuxta imperialē magnificentiam
clare ad nuptias duceretur, hoc ordine, hac ratione ad
sponsalia eam direxit, DOMINE, inquit, cœli ac terræ, tu
omnia vides: ego vero nihil video, Tua ordinatione, sicut
voluisti, domine, cæcus factus sum. Sed tu omnia vides,
intueris abdita cordium, vides præterita præsentia & fu-
tura indifferenter. Et manus ponens super caput filia, Hic
inquit, Domine, mihi vnica est filia: hac me sola prole fe-
minea in tua miseratione beasti, hanc hodie te teste, te ad
auxilium nostrum inuocato, ad nuptias mitto, hanc te co-
mitante præsentib⁹ nuncijs comitto, tali tali fixa inter me
& te, domine Deus, conditione, vt nunquam eam dese-
ras. & si forte is qui eam petit filio suo dominus Imperator
CHONRADVS vnquam mali quidquam aduersus eam co-
gitauerit, tua in protectione tibi hanc commissam habeas.
Ad legatos autem, En, inquit, coram vobis, & tollite filiam
meam, ducite eam Imperatori vestro, & quia mea vita ipsa
mihi carior est, omne quod charum vel preciosum habeo
cum

cum ea transmittit. Iussitq; apportari omnia regalia sua, capelam suam totam cum patrocinijs sanctorum, cum imensis paraturis & vrensilibus aureis & argenteis, cum tentorijs ac papilionibus, cum iumentis optimis ad subuectionem rerum, insuper aurum & argentum absque vlla estimatione, dona genero suo ac filia. Et apprehendens scrinium, in quo erat patrocinium beati BLASII, statuit super hoc filiam suam: de hinc ad legatos, En, inquit, filiam meam cum patrono suo. In hac verba, vt locutus sum, in nomine domini vobis committo. Igitur abeuntibus nuncijs, exita Vngaria cum ad TAVRVM motem CARINTHIAE propinquassent, Imperator CONRADVS obuiam eis mittens ad virgines ADMVNTENSIS cœnobij dominam cum puellis suis interim locari fecit donec oportuno tempore solemni habitacuria conuenienti honestate ad nuptialia vocaretur sacramenta. Dona vero ac omnes diuitias quæ allata cum ea erant sibi adportari fecit. Itaq; diuersis negotijs ingruentibus, quæ regum animos à propositis retardat, rem explicare præpeditus est. Puer infirmitate præuentus, domina in monasterio permanente ex hac luce subtrahitur. BELA quoq; requieuit in domino & filius eius. GISO ei successit in regno. Qui videns nuptias fororis esse frustratas, nuntios misit, vt reduceretur: sed illa noluit. Secundo misit & tertio: sed illa redire abnuuit. Ad extremum reputans apud se, vi fortasse teneri eam à rectoribus monasterij, indignari cœpit aduersus locum, & nisi quantocius redderetur, excidium vastationemq; minari. Sed virgo castissima mente & corpore ad omne bonum disposita, Deo magis quam seculo placere desiderans, fororibus ibidem degentibus adherere, apertisq; ostijs claustricū abbas in eius posuisset deliberatione, intus manere vel ad nuncios fratris exire, manere intus deligit & nunquam à proposito virginittatis recedere.

Rex

Rex autem nimio germanitatis affectu circa sororem affectus cum secundum seculi huius magnitudinem sublimare eam vellet, modo vi modo astu & ingenio teneri eam querebatur, habitoq; cum necessarijs cōsilio ire parat liberare eam in manu forti. Sed viri magni & prudentes, quos consilio suo adsciuerat, regem monebant non abire, nec cito THEVTONICORVM regno bellum importari oportere sine causa belli, optimum esse factu, vt missa persona publica & honesto comitatu cum decore ac disciplina dominam repeterēt, quæ si inordinate deriuētur, iustas demum commotionis causas fore: Sed quid multis? Licet ægre facto animo rex audiuit consilium: mittit ducem vnum virum fortem cognatum suum, amatorem gloriæ suæ & cum eo militiam magnam. Et ecce ventum est ADMVNTI. Abbas vero & fratres conspecta multitudine & potentia legati, rem agi serio vident, turbantur, præsidia orationi quærunt. Deinde egressi ad legatos responsa tyranni tristes accipiunt scilicet vt puellam reddant, aut graues regis Vngarorum experiantur inimicitias. Abbas vero vir dignę auctoritatis, gnarus ad omnia maturoq; pollens consilio meritis, ac religione, decus & firmamentum monastici ordinis, ad verba legatorum his paucis respōdit, In hac causa nihil à nobis perperam actum est siue agatur. Sed hodie curam corporum vestrorū, quia itinere fatigati estis, veluti agatis, Negotium vero vestrum crastina dies expediet. Itaque lauto apparatu epularum multaque diligentia eis ministratur. Sequenti vero die Abbas ad legatos, Et quid, inquit, facietis, si domina vestra sponte vobiscum venire noluerit? Nunquid inuitam abstrahetis? Nunquid nolenti & renitenti manus violentas iniicietis? si quidem hoc regibus ac reginis extremū est dedecus, vi trahi ad quod nolit, & mitti quando non velit,

velit, atq; alienæ voluntati seu violentiæ mancipari, non id puto conuenire libertati ingenuæ. At illi, Sic, inquit, & nos eam libertati suæ restitueamus, & non vim, sed obsequium præbeamus eunti. Denique si ab indigna coactione soluta, libertati fuerit restituta, certe quiddam propria deliberatione elegerit, neq; vos neq; nos prohibere debemus: & Rex VNGARORVM inuictissim^o indecenter vel contra decus regum sanguinis habitam germanam suam conterrinam causari non poterit. Placuit sermo Abbati & fratribus venientesque in atrium Basilicæ ante fores claustrum, quo virgo sancta cum conuiginib^o clausa degebat, duos faciebant globos, seorsum legati & milites populusq; mult^o qui ad spectaculū venerat, & seorsum Abbas cū fratribus. Referantur postes, ianua claustrales panduntur, regina ad nuncios exire rogatur. Negat illa, Nihil sibi & eis esse dicens. lege se loci limen ianua nisi morte obita non esse transituram. Docetur ergo quid inter Abbatem, & legatos sententiæ ac rationis de ipsa constiterit. Illam de sub claustris in apertum egredi oportere, liberam fieri, coactione solui, cæterum in eius arbitrio locandum, quam sibi viam elegerit. At illa fœmineo corpore viriles animos gerens, vbi vidit, quia sic necesse est, neque litem aliter posse decidi, pede limini imposto, En, ait, sancta MARI A domina mea, patrona mea, mater Domini mei Iesu Christi sponsi mei, salua gratia tua & pace, te duce, te comite, limina tua trãseo; te adiuuante, te protegente, cito reuersura, tibi cõmendo causam meã, virgo vrginum. Et tu beate BLASI martyr Christi patrone AMONTENSIVM Domine ac dominator loci huius qui me à parente meo tibi commendatam diuina ordinatione in hæc tua tecta suscepisti peregrinam, obsecro ne me derelinquas. His dictis flebant virgines, fratres flebant, vni-

O o o uerfi

uersi egrediuntur, illa modesto gradu ac lento in medium tendens. Stabant legati immobiles, vestes tantum ac purpuram gemasq; preciosas in cultu seculi ei allatas offerentes ac protendentes ad regine animos pelliciēdos. Omnes igitur qui aderāt immoti stabant auidē spectantes & operientes quid esset factura, nullo ei propinquante. Sacra autem virgines stabant, ardentissimē flentes, & orantes, veritē admodum ne tantum decus societatis amitterent. Itaq; virgo libertatem & absolutionē suam in medio pposita satis omnibus ostēderat. ad nuncios conuersa Regina virgo modestē inclinans valefecit eis. Deinde via qua venerat, ad sorores rediens, clara voce, multam compunctionem omnibus excitans, cantare cœpit: *Regnum mundi & omnem ornatum seculi contempsi.*

Succinentibus cæteris virginibus, quæ illam in limine stantem operiebantur, succinentibus pariter & monachis & prosequentibus eam in gaudio & lachrymis vsq; ad introitum ianuæ. Omnis quoque populus voces & laudes dedit in excelsum gratias agens Deo, quod virgo nobilis & tenera tam virili mente seculi abiecisset delicias. Nuncij quoque non minus alijs dominum magnificabant, omniaq; ornamenta seu vestes quas in usum seculi ei portauerant monasterio conferunt; & regine valefacientes eiusque se orationibus commendantes in pace & gaudio ad dominum suum reuertuntur, quæ gesta erant ei referentes. Mitigatus est itaque rex ultra à proposito suo illam reuocare desistens. Hac igitur breui digressionē utilitati posterorum consuluerimus. Cæterum ad propositum reuertamur.

Qvo.